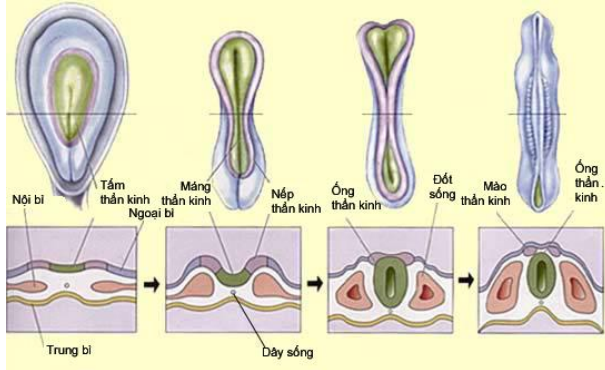


## ÔNG THẦN KINH LÀ GÌ?

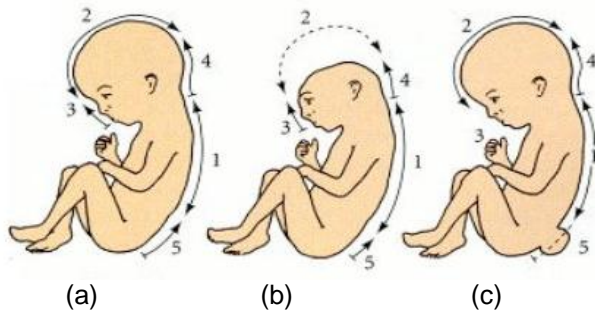
Ông thần kinh là một cấu trúc phát triển trong những tuần đầu tiên của thai kỳ (khoảng 6 tuần sau ngày kinh cuối) tạo thành não và tủy sống của thai nhi. Tấm thần kinh khép dần lại tạo thành ống thần kinh.



Quá trình khép lại của tấm thần kinh để tạo thành ống thần kinh

## DỊ TẬT HỖ ỚNG THẦN KINH ĐIỂN RA NHƯ THẾ NÀO?

Nếu quá trình khép lại của tấm thần kinh diễn ra không hoàn toàn sẽ làm xuất hiện các loại dị tật hở của ống thần kinh. Có các dạng dị tật bẩm sinh phổ biến của ống thần kinh là tật nứt đốt sống, quái thai vô não và thoát vị não-màng não. Trung bình trong 1000 trẻ sinh ra có khoảng 2 trẻ mắc dị tật của ống thần kinh.



(a). Trẻ bình thường; (b) Quái thai vô não;  
(c) Trẻ bị tật nứt đốt sống

## THẾ NÀO LÀ TẬT NỨT ĐỐT SỐNG?

Tật nứt đốt sống xảy ra do ống thần kinh không khép kín ở vùng thắt lưng hoặc thắt lưng cùng làm lộ tủy sống ra ngoài. Trẻ bị tật này có các biến chứng:

- Liệt chi dưới
- Khó khăn về học
- Mất khả năng kiểm soát đại tiểu tiện
- Não úng thủy

Khoảng 90% trẻ có thể sống tới tuổi trưởng thành



Trẻ bị tật nứt đốt sống

## THẾ NÀO LÀ QUÁI THAI VÔ NÃO?

Do phần trên của ống thần kinh phát triển bất thường làm não bị dị dạng nghiêm trọng và thường không có hộp sọ. Trẻ thường chết sau sinh vài giờ hoặc vài ngày.

## THẾ NÀO LÀ THOÁT VỊ NÃO – MÀNG NÃO?

Chiếm khoảng 10% các dị tật của ống thần kinh. Trong tật này não bị lộ ra ngoài xương sọ và chỉ được da bao bọc. Trẻ có thể sống nếu được điều trị nhưng sẽ bị khuyết tật nặng nề về tâm thần.

## NGUYÊN NHÂN NÀO GÂY RA DỊ TẬT CỦA ỚNG THẦN KINH?

Các dị tật ống thần kinh có thể xảy ra do nhiều nguyên nhân khác nhau:

- Do tác động phối hợp giữa gen và môi trường

- Do bất thường nhiễm sắc thể.
- Do thiếu hụt Acid Fôlic (vitamin B9).
- Các tình trạng bệnh lý của mẹ, các loại dược phẩm.

## NHỮNG PHỤ NỮ NÀO CÓ NGUY CƠ SINH CON BỊ DỊ TẬT CỦA ỚNG THẦN KINH?

Những phụ nữ thuộc một trong những nhóm dưới đây có nguy cơ cao sinh con bị dị tật ống thần kinh:

- Đã sinh con bị dị tật ống thần kinh
- Mẹ bị dị tật ống thần kinh
- Bị đái đường phụ thuộc Insulin nhưng kiểm soát đường huyết kém.
- Mẹ đang điều trị động kinh bằng thuốc valproic hoặc carbamazepine.
- Tiếp xúc với nhiệt độ cao quanh thời điểm thụ thai
- Sống trong điều kiện kinh tế - xã hội kém.

## CÓ THỂ DỰ PHÒNG DỊ TẬT CỦA ỚNG THẦN KINH KHÔNG ?

- Có thể giảm tỷ lệ dị tật ống thần kinh ở thai nhi tới 50%-70% nếu **uống acid folic hàng ngày ngay từ khi chưa mang thai**.
- Tất cả phụ nữ trong tuổi sinh đẻ nên uống **1mg acid folic mỗi ngày**.

## CÓ THỂ PHÁT HIỆN SỚM THAI NHI BỊ DỊ TẬT HỖ ỚNG THẦN KINH KHÔNG?

**Có thể.** Thông qua xét nghiệm nồng độ AFP trong máu mẹ và siêu âm ở tuổi thai từ 16 đến 20 tuần cho phép phát hiện 98% trường hợp dị tật hở của ống thần kinh.

### Xét nghiệm nồng độ AFP trong máu mẹ:

Khi mang thai được 16 tuần, **xét nghiệm nồng độ chất AFP** (alpha feto prôtêin) trong máu mẹ cho phép đánh giá nguy cơ bị dị tật hở của ống thần kinh hoặc của thành bụng ở thai nhi.

Chất AFP do thai nhi sản xuất và đi vào trong máu mẹ, bình thường tất cả các sản phụ đều có một ít AFP trong máu.

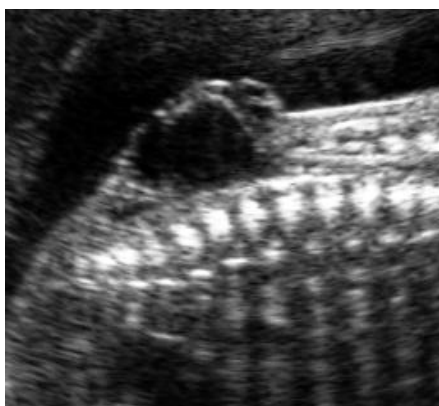
Trong trường hợp có dị tật hở của ống thần kinh hoặc thành bụng, sẽ có nhiều AFP từ thai nhi đi vào máu mẹ. Nếu xét nghiệm cho thấy có sự gia tăng nồng độ AFP sẽ có sự gia tăng nguy cơ thai nhi bị dị tật hở của ống thần kinh hoặc thành bụng.

### Siêu âm chẩn đoán:

Siêu âm là một phương tiện rất tốt để phát hiện sớm các dị tật hở của ống thần kinh. Đa số các dị tật được phát hiện khi siêu âm khi thai nhi từ 16 đến 20 tuần tuổi.



Hình ảnh siêu âm quái thai vô não ở thai nhi 21 tuần tuổi



Hình ảnh siêu âm dị tật nứt đốt sống

### TẠI SAO SẢN PHỤ NÊN XÉT NGHIỆM MÁU ĐỂ ĐỂ ĐO NỒNG ĐỘ AFP VÀ SIÊU ÂM THAI TRONG QUÝ II CỦA THAI KỲ?

1. Hoàn toàn an toàn cho bà mẹ và thai nhi.
2. Cho phép đánh giá sức khỏe của thai nhi.
3. Cho phép phát hiện 98% các dị tật hở của ống thần kinh và nhiều loại dị tật bẩm sinh khác ở thai nhi.

### ĐỂ GIÚP NGĂN NGỪA MỘT SỐ DỊ TẬT BẨM SINH NGHIÊM TRỌNG CỦA ỐNG THẦN KINH Ở THAI NHI, HÃY NHỚ:

1. Uống Acid Folic mỗi ngày
2. Hãy bắt đầu uống Acid Folic ngay từ hôm nay, trước khi bạn mang thai.
3. Tiếp tục dùng Acid Folic trong khi bạn mang thai và sau khi sinh.
4. Hãy hỏi ý kiến của bác sĩ nếu bạn thuộc nhóm có nguy cơ sinh con bị dị tật bẩm sinh.
5. Hãy đo nồng độ AFP trong máu và đi siêu âm khi thai nhi được 16 – 20 tuần tuổi.

<http://www.ditatbamsinh.vn>

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC HUẾ  
TRUNG TÂM SÀNG LỌC – CHẨN ĐOÁN  
TRƯỚC SINH & SƠ SINH



## Tìm Hiểu Về Các Dị Tật Của Ống Thần Kinh

